

3. PROCES TWÓRCZY

Czy znasz dziewięć etapów twórczego rozwiązywania problemów?

Strona 29

Czy wiesz, jaką rolę gra przy tym intuicja?

Strona 33

Dlaczego często jest się twórczym akurat wtedy, kiedy się o to nie stara?

Strona 36

Modele, dotyczące przebiegu procesu rozwiązywania problemów, często wydają nam się zbędnymi teoriami, gdyż sądzimy, że świetnie rozpoznajemy kroki konieczne do rozwiązywania naszych problemów. Warto jednak raz jeszcze uświadomić sobie kolejne etapy procesu twórczego i ich wymogi. Zyska na tym twoja zdolność do twórczych osiągnięć.

3.1. Etapy procesu twórczego

Wyniki uzyskane przez rozmaitych badaczy kreatywności mniej lub bardziej zgodnie dowodzą, że proces twórczy składa się z następujących etapów:

1. Niezadowolenie osoby z jej otoczenia

Od tego rozpoczyna się każde postrzeganie a także rozpoznawanie niedociągnięć czy problemów, uruchamiających twórcze myślenie i działanie. Ważne:

- Im wyższe jakościowo wymagania sobie stawiasz i im bardziej urozmaicone są twoje zainteresowania i obszary działań, tym więcej zauważysz niezadowalających sytuacji. Odpowiednio też często twoja kreatywność spotka się z wyzwaniem.
- Puste zadowolenie ze wszystkiego, co jest, nigdy nie rozbudzi twojej kreatywności.

2. Analiza dostrzeżonego problemu

Gdy zidentyfikujesz jakiś problem (albo ktoś ci przyniesie problem do rozwiązania), zbadasz rozmiar problemu, z jakich części się składa, i jakie ma znaczenie dla twoich zainteresowań, zamiarów i celów. Ważne:

- Zwizualizuj problem przy użyciu odpowiedniej metody obrazowania (analizy przebiegu, diagramu blokowego lub strzałkowego, umysłowej mapy).
- Złożone problemy rozłóż na części.
- Problemom cząstkowym nadaj sensowną kolejność opracowywania.

3. Określenie problemu

To właśnie jest wynik analizy uwzględniający to, co chcesz osiągnąć. Określenie problemu rysuje określony sposób jego rozwiązania. Ważne:

- Każde określenie problemu wyznacza, o ile można tak powiedzieć, jakość rozwiązania i kierunki dochodzenia do niego: albo trudniejsze, albo elegantsze.
- Dlatego sformułuj możliwie wiele określeń problemu, który masz przed sobą.

4. Gromadzenie potrzebnych informacji

Uruchom możliwie dużo wiedzy związanej z danym problemem. Rozważ przykłady rozwiązań porównywalnych problemów lub analogicznych zjawisk. Na podstawie tego surowego

materiału możesz rozwinąć twórcze podejście do rozwiązania.

Ważne:

- Na tym etapie się nie śpiesz.
- Nie stawiaj na pierwsze z brzegu sposoby rozwiązania.
- Nie skupiaj się zbyttnio na szczegółach i pierwszych pomysłach.

5. Pierwsze podejście do rozwiązania i wnikanie problemu w podświadomość (inkubacja)

Zgromadzone informacje zamieniają się praktycznie bez wysiłku w pierwsze pomysły rozwiązań, powstałe w twojej wyobraźni w mniej lub bardziej konkretnej postaci. Podświadomość przejmuję tę problematykę i prowadzi dalsze sekretne rozmyślenia.

Ważne:

- O ile w określonym czasie nie pojawi się żadne eleganckie rozwiązanie, po prostu spokojnie odłóż problem na bok.
- Zajmij się czymś innym.
- Zaufaj swojej podświadomej kreatywności.
- Pamiętaj, że osiągnięć twórczych nie da się wymusić.

Każdy proces twórczy składa się z dziewięciu etapów. W krokach od 1. do 5. analizujesz sytuację wyjściową, określasz problem i gromadzisz możliwie dużo informacji, które mogą wam pomóc w dalszym rozwiązywaniu problemu. Przy okazji powstają pierwsze pomysły rozwiązania.

6. Nagłe „ośnienia” (przebłyśki geniuszu)

Wiele twórczych pomysłów powstaje już na etapie 4 i 5. Zdarza się też, że niespodziewane pomysły dotyczące problemu pojawiają się, gdy jesteś zajęty czymś innym – szczególnie w trakcie odprężenia i wypoczynku. Ważne:

- Planuj w ciągu dnia chwile relaksu, bo wtedy jesteś bardziej podatny na pomysły z podświadomości.

7. Sprawdzenie i dopracowanie pomysłów

Przy wszystkich pomysłach, które się wyłoniły, powinieneś sprawdzić, czy jesteś w stanie dzięki tym pomysłom osiągnąć swoje cele, czy te pomysły odpowiadają wymogom sytuacji i nie powodują niepożądanych skutków ubocznych. Spośród różnych możliwości wybierz tę, która obiecuje najwięcej korzyści. Surowe pomysły są już na tyle ukształtowane, że jesteś w stanie ocenić ich użyteczność.

Ważne:

- Należy oprzeć się pokusie preferowania pomysłów, które są podobne do pomysłów sprawdzonych już w przeszłości. Takie pomysły nie są szczególnie twórcze.
- Niezwykle, nowe pomysły wymagają ukształtowanej wyobraźni, aby można było ocenić ich szanse i użyteczność.
- W przeszłości odrzucono wiele bardzo nowatorskich pomysłów, ponieważ ich przydatność zupełnie błędnie oceniono.

8. *Prezentacja wybranego pomysłu*

Kiedy wybrane rozwiązanie jest jeszcze w fazie niedopracowanej, nie przedstawiaj go osobom, od których zależą dalsze losy rozwiązania. Im twój pomysł jest bardziej surowy, tym bardziej podatny jest na krytykę i wątpliwości. Ważne:

- Swój twórczy wytwór przedstaw w postaci możliwie szczegółowej, aby przekonać innych o funkcjonalności, użyteczności i wartości.
- Broń swoich pomysłów z zaangażowaniem i entuzjazmem.
- Nie zniechęcaj się krytyką, lecz potraktuj ją jako dobrą okazję do przemyślenia, jak koncepcję jeszcze ulepszyć.

9. *Urzeczywistnienie rozwiązania*

Na tym ostatnim etapie swoją koncepcję rozwiązania zamieniasz w rzeczywistość. Twój twórczy pomysł staje się innowacją.

Pomysły pojawiają się już w trakcie rozważania sytuacji wyjściowych; czasami pojawiają się także tzw. „przebłyśki geniuszu”. Sprawdź możliwe rozwiązania, czy rzeczywiście da się je przeprowadzić. Nie obawiaj się brać pod uwagę pomysłów niezwykłych!

3.2. Jaką rolę odgrywa intuicja?

Skłaniamy się do tego, aby naszą psychikę dzielić na dwa obszary: świadomość i nieświadomość (podświadomość).

Świadomość

Świadomość wydaje się być oswojona i dająca pewność siebie. Myśleniu świadomemu przypisujemy sztywne reguły analizy i logiki. Świadome myślenie odwołuje się do doświadczeń, zapisanych w naszej pamięci, a także do postrzegania obecnej rzeczywistości. Takie racjonalne myślenie uważamy za sposób myślenia właściwy, rozsądny, sprawdzalny, przyczynowo-skutkowy, odzwierciedlający rzeczywisty porządek świata.

Podświadomość

Z kolei obszar podświadomości uważany jest za mroczny i tajemniczy, pozbawiony kontroli rozsądku. Dlatego odwracamy się od niego i skupiamy na rzeczywistości zewnętrznej – a przez to zamykamy sobie najważniejsze źródło naszej kreatywności.

Trzeba bardzo wyraźnie podkreślić:

Nic, ale to zupełnie nic w naszej psychice, w naszym duchu czy naszej duszy, nie jest nierozsądne, bezsensowne ani bezcelowe!

Podświadomość podsuwa rozwiązania

Z pewnością masz takie doświadczenie – zresztą fascynujące – że swojej wewnętrznej instancji, swojej podświadomości można dać zadanie odnalezienia czegoś w pamięci, na przykład nazwi-

ska, którego nie możesz sobie akurat przypomnieć. Po trudnym do przewidzenia czasie, zwykle jednak po kilku minutach, zapomniane nazwisko wpada ci do głowy. Podobnie też zauważasz, że na najlepsze pomysły dotyczące projektu A wpadasz wtedy, gdy właśnie pracujesz nad projektem B i odwrotnie. Bywa też, że jakiś problem wydaje ci się nierozwiązywalny i odkładasz go na później – a tu po pewnym czasie dobre rozwiązanie samo przychodzi ci do głowy.

Wykorzystanie intuicji

Naucz się zatem od nowa puszczać wodze intuicji, wyłaniające się pomysły badać jako możliwe rozwiązania, zaś odkryte rozwiązania stosować do problemów. Nie uważaj swoich dziwacznych pomysłów za psychiczne krótkie spięcia. Są to symboliczne formy wyrażania twórczych możliwości rozwiązań.

W trakcie niezliczonych badań pytano menedżerów i specjalistów, kiedy i gdzie wpadali na nowe pomysły o szczególnej wartości dla ich zawodowej działalności. Wyniki są zdumiewająco jednoznaczne: około 40% wszystkich pomysłów powstało przy biurku lub przy pracy w przedsiębiorstwie. Natomiast 60% pomysłów przyszło do głowy pytanej osobom podczas jazdy samochodem, spaceru, kąpieli lub podczas zasypiania. W odniesieniu do pomysłów naprawdę doskonałych, które pojawiły się w czasie wolnym, ułamek ten przekracza nawet 85%!

Proces twórczy nie jest przypadkowy, lecz przebiega według pewnego schematu.

- ***Dziewięć typowych etapów prowadzi od dostrzeżenia i uświadomienia sobie problemu poprzez gromadzenie informacji aż do tworzenia pierwszych twórczych rozwiązań, które w końcu się sprawdza i ewentualnie urzeczywistnia.***
- ***Intuicja odgrywa dużą rolę w kreatywności. Nasza podświadomość nie uznaje utartych szlaków naszego rozumu, lecz działa w dziedzinie tego, co niezwykle.***